

Annem Naile Binark'ın Anısına: Emegini Görünür Kılmak

In Memory of My Mother Naile Binark: Making Her Labor Visible

Mutlu BİNARK*

ÖZ

Bu yazıda 1963-1964 eğitim öğretim dönemi Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü mezunu, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Kütüphane Müdürü Naile Binark'ın yaşamına, aldığı kütüphanecilik eğitimi, çalışma yaşamı, dergicilik faaliyetleri, yayınları ve kendisine takdim edilen kültüre hizmet ödülleri ekseninde değinilecektir.

Anahtar Sözcükler: Naile Binark, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Kazan Dergisi.

ABSTRACT

In this article, the life of Naile Binark, a graduate of Ankara University, Faculty of Language, History and Geography, Department of Librarianship in the 1963-1964 academic year, and the Library Director of the Turkish Culture Research Institute, will be discussed in the context of her education in librarianship, her professional life, her publishing activities, her publications and the awards for service to culture presented to her.

Keywords: Naile Binark, Ankara University, Faculty of Language, History and Geography, Department of Librarianship, Turkish Culture Research Institute, Kazan Journal

Giriş

Annem Naile Kamay Binark 17 Ocak 1940 tarihinde Kore'nin Seul kentinde Kazan Tatar'ı göçmen bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. 19 Ekim 2023 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da vefat etti. Babası Fazlı Kamay Seul'de ticaret işi ile uğraşmaktaydı. Annem ilkokula Seul'deki Tatar Halk Mektebinde başlamış, ancak Kore'de iç savaşın başlaması nedeniyle okula devam etme imkânı kalmamış. Farklı bir coğrafyada, Uzak Doğu'da Japon işgali altında geçen çocukluk yıllarından sonra, Kore toplumunda yaşanan ve iç savaşa doğru giden olayları müteakip ailesinin Türkiye'ye yerleşme kararı almasıyla, yeni bir ülke onun vatani oldu. Annem yerleştiği, göç ettiği ülkeyi sevdi. Tatar entelektüellerinin Cumhuriyetin kurucu kadrosunda yer aldığı ve yeni rejimi sahiplendiği bir ülkeydi Türkiye.

Ailesi, 1948 yılının Aralık ayında soğuk bir kış gününde serbest göçmen olarak vapurla HongKong'a doğru yola çıkmış. Hongkong da birkaç gün uçak bekledikten sonra, Hindistan'ın Kalküta kentine ulaşmışlar ve burada birkaç gün uçak bekledikten sonra nihayet İstanbul'a soğuk karlı bir günde aile gelmiş. Büyükaanne,

* Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü. E-posta: mbinark@gmail.com
Hacettepe University Faculty of Communication Department of Radio-Television and Cinema. E-mail: mbinark@gmail.com

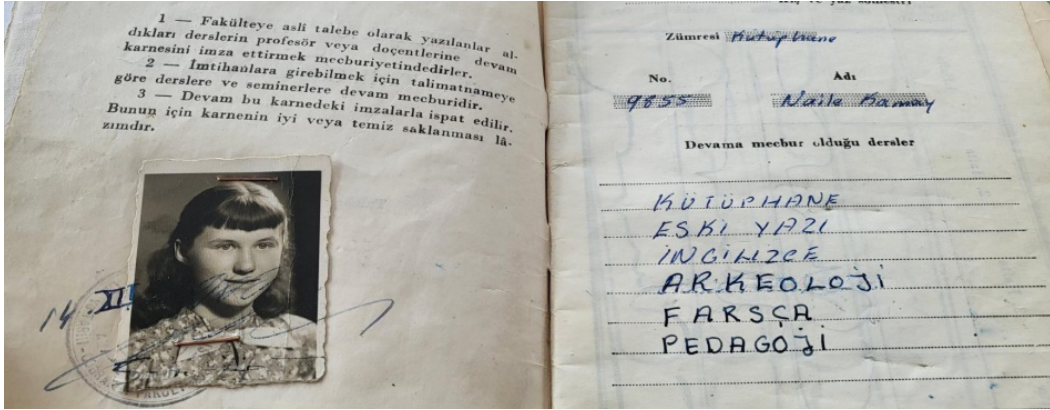
büyükbaba, ebeveynler ve ağabey, abla ve annemden oluşan aile İstanbul'un Fatih semtine yerleştikten sonra, ailesi annemi Fatih Taşmektebe yazdırmış. Ancak, İstanbul'da geçinmek ve yaşamak zor olduğu için, Kamay ailesi Ankara'ya taşınma kararı almış ve bunun sonucunda aile tarihinde bir kez daha yer değiştirme tecrübe edilmiş.

Kütüphanecilik Bölümü'nde Eğitim

Ailesi Ankara'ya yerleşince, annemin Bahçelievler İlkokuluna kaydını yaptıtır. Annem, babasını çok erken yaşta 12 Kasım 1953 tarihinde kaybeder. İlk-orta-lise tahsilinden sonra, annem Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde lisans eğitimine başlar. Tahsil hayatında çalışarak okur. Annemin D.T.C.F Kütüphanecilik Bölümü ders devam karnesini saklaması da önemlidir. Karnede gerek sosyal beşeri bilimlerin farklı disiplinlerinin kurucu öğretim üyelerinin imzalarının yer aldığını görmek heyecan verici oldu benim için. Annem için de karnenin vefatına değin saklanması da, Kuruma ve ona emek veren hocalarına verdiği değeri gösteriyor kanımca.

Şekil 1

A.Ü. D.T.C.F Kütüphanecilik Bölümü Devam Karnesi'nden 3 Örnek

Ders : Üniversite Kütüphaneleri				
Ders tarihleri	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak
1. Hafta				
2. Hafta				
3. Hafta				
4. Hafta				

Profesörü : *Dr. Beirun Yurdadoğ*

Profesörü : Dr. Beirun Yurdadoğ				
Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Diyadiniz

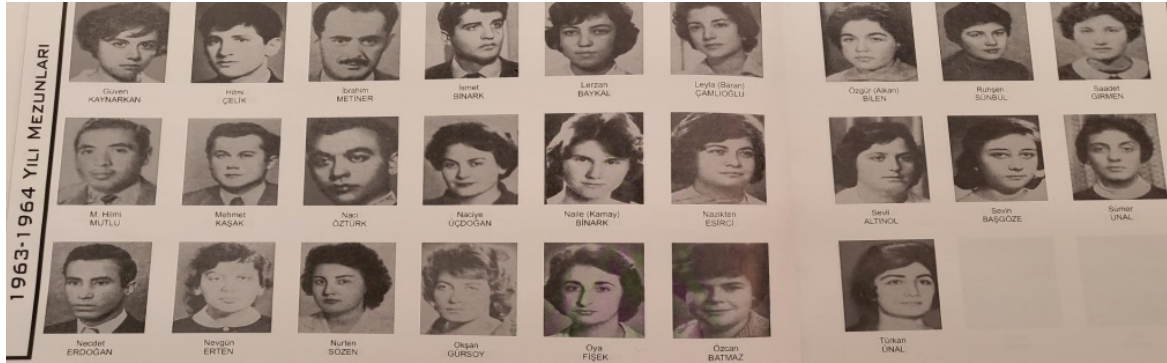
Beirun Yurdadoğ

The image shows two pages from a graduation register. The left page is titled 'Ders tablosu' and has columns for 'Ekim', 'Kasım', 'Aralık', and 'Ocak'. The right page is titled 'Profesörün' and has columns for 'Şubat', 'Mart', 'Nisan', 'Mayıs', and 'Haziran'. Both pages have rows for students, with handwritten signatures and marks in the cells. The right page also has a handwritten note: 'Tutuklu tutulmuş 28.5.1964 m. c.'.

Naile Kamay 1964 yılında Bölümden mezun olur. Mezun olduğu tarihte meslektaşı Mehmet İsmet Binark'la¹ evlenir.

Şekil 2

A.Ü D.T.C.F Kütüphanecilik Bölümü 1963-1964 Mezun Yılığından

Lisans bitirme tezi Türkiye'de kütüphaneciliğe emek verenlere adanmış olup, mezunlar biyografisi ve özgeçmişlerinin incelemesidir. Bir anlamda Bourdieucu sosyolojiyi izleyerek dersek, mesleklerin, mesleki bilgi birikiminin, meslek içi ilişki ağlarının nasıl oluştuğunun araştırmasını yapmıştır (2021). Şubat 1964 tarihinde sunduğu bitirme tezinde literatür taraması dışında, kürsü mezunlarına posta ve mektup yoluyla anket uygulamıştır. Naile Kamay'ın bibliyografya çalışması dışında insan öznesine temas edem saha çalışması yapması da bana göre önemli ilklere sahiptir. Saha çalışmasında karşılaştığı güçlüğü ve araştırma tekniğinin uygulanmasını tezde şu şekilde açıklar Naile Kamay:

¹ Mehmet İsmet Binark, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'nin kurucusu olup, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünden emektir. Araştırmacı, yazardır.

Şekil 3

Lisans Tezinden Metod Kısmı

Tezin "Kütüphanecilik Kürsüsü Mezunları Biyografisi" adlı kısmının hazırlanması için önce mezunların adreslerini gösteren listeler hazırlanmış ve bu listelerdeki kütüphanecilere soru-cevap kartları posta ile ve elden gönderilmiştir. Soru-Cevap kartları şahıs soyadı ve adından sonra, doğum yılı, yeri, tahsil yılı ve yerleri, kütüphanecilikle ilgili mütelif eserleri kapsayan bir şekilde hazırlanmış olup, cevaplara hiçbir tahvil, ve tenkid ilâve edilmemiştir. Bilgilerin gerçeğe uygunluğunu sağlamak için şahısların görsel ve ileri sürdükleri fikirler aktararak olarak verilme yoluna gidilmiştir. Ancak bu arada adreslerin temini bakımından güçlük çekilmiş, bir kısım adreslerin de temini mümkün olamamıştır. Bu arada, anketimize derhal cevap verenler bulunduğu gibi, birçoğu da cevap veremekte ya geçikmiş ya da hiç cevap vermemişlerdir. Sahiplerini bulamayan anketler geri gelmiş, fakat tekrardan tespit edilen adreslere yeniden gönderilmişlerdir. Cevaplar, düzenlenen şahıs figürleriyle takip edilmiş, alfabetik bir düzen içinde sınıflanmıştır. Tezinde, Kütüphanecilik Kürsüsünün 1958-1963 (Ekim dönemi mezunları da dahildir) yılları arasındaki mezunlarının biyografileri yer almıştır.

Kütüphanecilik kürsüsünde şimdi ise Bilgi Belge Yönetimi olan bir disiplinde saha çalışmasının gerçekleştirilmesi bu nedenle önemlidir. Tezin önsözünde Naile Kamay bu tez çalışmasının yapılmasının gerekçesini ve amacını şu şekilde açıklar:

Şekil 4

Lisans Tezinden Önsöz

Bir lisans çalışması yapmam gerektiğinde, kütüphanecilik camiasını meydana getiren kütüphaneciler kimlerdir, nerede yetişmiş, kütüphanecilikte ne gibi hizmet ve başarılar göstermiş veya eserler meydana getirmişlerdir? İşte bu soruların cevaplarını bulabilmek, kütüphanecilerimizi tanımak ve tanıtmak arzusuna duyulan

Çünkü, bu mesleğe kendilerini adanmış ve gönül vermiş kişileri daha yakından tanımak, karşılıklı müzakerelerimizi kurmak, kütüphaneciliğimizin geleceği için bugünün gerçek zaruret ve zorunlulukları arasındadır.

Ancak, bir tesanüt içinde olan, birbirlerinin müşakkıllarını halletmeye çalışmış ve birbirlerine destek olan topluluklar mutlu yarınlara ulaşabilecektir...

Çalışmamızda imkânsızlıkların ve tecrübesizliklerin verdiği pek çok eksikliklerin olduğu malûmumuzdur. Bunların başlıcalarını dileğimizeyizdir.

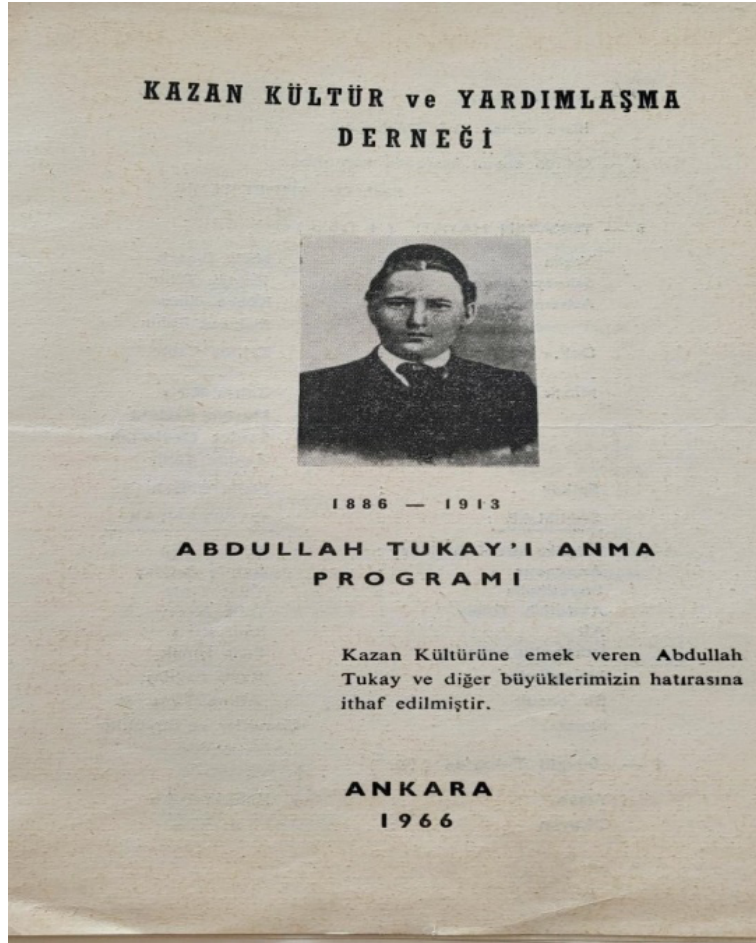
Çalışmalarında büyük yardımlarını gördüğüm Sayın hocam NUJGÂN CUMBUR'a, çalışmalarımı ilgi ile karşılayan Kütüphanecilik Kürsüsü Sayın öğretim görevlilerinden Osman ERSOY'a, Berin YURDADOĞU'a, Üzer SOYSAL'a, Necmeddin SEFERCİOĞLU'na ve anket sorularımıza cevap vermiş olan bölümümüz mezunlarına teşekkürlerimi iletirim.

Çalışma Yaşamı: Yayıncılık Faaliyetleri ve Yayınları

Annemin çalışma yaşamını Tatar kültürü, dili ve tarihi üzerine olan ilgisi biçimlendirmiştir. Ankara'da Türk dünyasının çeşitli meselelerini, tarihini araştırmak ve tanıtmak için kurulmuş olan Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nün (TKAE) Başkanı Prof. Dr. Ahmet Temir'in² daveti üzerine, 1 Kasım 1962'de burada çalışmaya başlar. Ankara'da aynı yıllarda Kazan Tatarlarının kültürel kimliğinin kurumsallaşmasına yönelik bir diğer girişimini de görürüz. Türkiye'de yaşayan Kazan Tatarlarının maddi ve manevi katkılarıyla Ekim 1965'te Ankara'da Emek mahallesinde Kazan Kültür ve Yardımlaşma Derneği kurulur. Annem de Derneğin çeşitli faaliyetlerinde görev almıştır. 14 Mayıs 1963 tarihinde Tatar şair Abdullah Tukay'ın ölümünün 50. yılı münasebetiyle Bahçelievler Cumhuriyet Lisesinde organize edilen anma günü tertip heyetinde görev alır. 29 Ekim 1966 tarihinde Bahçelievler Akalın Salonunda düzenlenen "Kazan Gecesi" organizasyonunda da sorumluluk alır. Bu gecede annemin hazırladığı "Tukay'ın Hayatı" adlı 4 perdelik piyes sahneye konur. Prof. Dr. Ahmet Temir'in 85.yaşı münasebetiyle 16 Kasım 1991'de, 20 Ocak 2008'de Ali Akış'ın³ 90.yaşını kutlama günlerine konuşmacı olarak katılır.

Şekil 5

Tukay Anma Günü Programı (1966)

2 Prof. Dr. Ahmet Temir, Tataristan-Bügölme köyü 14 Kasım 1912 doğumludur, 19 Nisan 2003 tarihinde vefat etmiş, Ankara Asri Mezarlığı'na defnedilmiştir.

3 Ali Akış, Yazar ve aktivist. 14 Ocak 1918 Haylar doğumlu olup, 17 Temmuz 2011 tarihinde vefat etmiş, Ankara Asri Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Şekil 6

Naile Binark Şair Tukay'ın Portresi ile

Şekil 7

Naile Binark'ın adapte ettiği "Tukay'ın Hayatı" adlı piyes

1 — AÇILIŞ	
İdare adına : Safa Devletşah	
2 — Günün önemi hakkında konuşma :	
Prof. Dr. AHMET TEMİR	
3 — TUKAY'IN HAYATI (4 Tablo)	
Yazan	: Naile Binark
Sahneye koyan	: Zahide Tahir
Asistanlar	: Köbre Tiniş
	: Mahmut Tahir
Dekor ve Kostümler	: Zahide Tahir
Müzik Koro ve oyunlar	: Zehra Kiriş
	: Nuriye Kudeki
	: Saadet Devletşah
	: Zahide Tahir
Spiker	: Naile Binark
ŞAHISLAR :	OYNIYANLAR

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde kütüphane müdürlüğü görevinde iken, Finlandiya İslam Cemaati'nin Tatar dili öğretmeni aradığını öğrenmesi üzerine annem bu göreve talip olmuştur. O tarihte eşi İsmet Binark da Milli Kütüphane tarafından İngiltere'ye mesleki eğitim için görevlendirilmiştir. Helsinki'deki görevi kabul edince, annem, anneannem⁴ ve benimle yeni bir güzergâha, yeni bir ülkeye doğru yola çıkar. Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de 1.9.1971-31.8.1973 tarihleri arasında Tatar dili ve kültürü öğretmeni olarak çalışır. Gerek Helsinki 'de, gerekse Jarvenpaa şehirlerinde Tatarca ve Türkçe ders verir. Finlandiya Türkler Birliği adına kültür geceleri tertip ederken, her ay yapılan bu etkinliklere konuşmacı olarak katılır. Gençlere yönelik olarak Tatar folkloründen beslenerek piyesler yazmış ve halk öykülerini tiyatroya adapte etmiştir.

Naile Kamay Binark, kendi sözleriyle gençlerin anadil eğitiminde tiyatro eseri sahnelemenin önemini şöyle açıklar: "...özellikle gençlerle sahneye koyduğumuz piyeslerin ana dillerine çok faydalı olduğu kanaatindeyim... Bilhassa Abdullah Tukay'ın Su Anası-Altın Tarak şirinin sahneye müzikli ve danslı uyarlaması büyük beğeni kazanmıştı. Bu çalışmamın yanılmıyorsam, Helsinki televizyonunda görevli olan Zekiye Hanım tarafından çekimi yapıldı... Çocukların eğitimine yardımcı olmak için ders kitapları ve Tatarca Latin harfleri ile kitaplar hazırladım. Bu çalışmalarım Cemiyet tarafından basıldı."

Şekil 8

Biraz Uyla Biraz da Köl (Türkçesi-Biraz Düşün Biraz da Gül) kitabı

1973 yılında Finlandiyadan Ankara'ya dönüş gerçekleşir. Ankara'ya geri döndükten sonra Naile Binark yüksek mühendis Mahmut Tahir'in⁵ teklifi ile *Kazan* dergisinin yayın sorumluluğunu üstlenir. *Kazan* dergisi, İstanbul'da kurulmuş olan Kazan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği neşriyatı olarak yayın hayatına 1970-1971 yılında başlamış olup, finansmanı Ahmet Veli Menger⁶ tarafından karşılanmaktaydı. Derginin yazı işleri müdürü olan Prof. Dr. Nadir Devlet'in⁷ yayın hayatına başladığı tarihteki "Başlangıç" yazısında derginin,

4 Halime Kamay, 20 Mayıs 1906 Tataristan'da Samar kentinde doğdu, 12 Nisan 1981 tarihinde San Mateo Kalifornia Müslüman Kabristanına defnedilmiştir.

5 Mahmut Tahir, 22 Ağustos 1922 tarihinde Çin'in Harbin kentinde doğdu, 28 Aralık 1991 tarihinde vefat etti. Ankara Asri Mezarlığına defnedilmiştir.

6 Ahmet Veli Menger, 8 Aralık 1891 (1892) Kazakistan-Petropovlovk (Kızılyar) kentinde doğdu, 10 Kasım 1981 tarihinde İstanbul Zincirlikuyu Kabristanına defnedilmiştir.

7 Prof. Dr. Nadir Devlet, akademisyen, tarihçi, Yazar, Üniversite Öğretim Görevlisi. 1944 Çin doğumlu olup, 2021 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

“Rusya içinde ve dışında yaşayan Kazanlıları tanıtmak” ve “Kazan Türklerinin tarihini, edebiyatını, kültürünü, yetiştirdiği büyükleri tanıtmak, Rusya dışındaki Tatarlar arasında bağ kurmak ve Türk dünyasına Kazanlıları tanıtmak gayesi ile” neşredildiği ifade edilmiştir. Bu dergiden önce İstanbul’da Tukay Gençlik Kulübü tarafından *Tukay* adını taşıyan bir haber bülteni çıkarılmıştı. 1965-1968 yılları arasında teksirle çoğaltılarak dağıtılan bu bülten 57 sayıdan sonra yerini *Kazan* dergisine bırakır. Ancak derginin mali kaynağı Ahmet Veli Menger tarafından karşılandığı için, onun vefatı ile 1980 tarihinde 23 sayıdan sonra dergi neşredilememiştir. Annem Ahmet Veli Menger’in kızı Safiye Menger İmre⁸ ile neşriyatın devamı hususunda bizzat görüşme yaptıysa da olumlu bir netice alamamıştır. Bu neşriyatın Kazan Tatarların gerek Türkiye’de gerekse diasporada tanıtımında rolü çok büyüktür. Derginin yayınına arşivi çok zengin olan Mahmut Tahir ve TKAE’nde görevli Saide Arslanbek’in⁹ yardımları ve katkıları ile devam edilmiştir. 1974’te oğlunun¹⁰ dünyaya gelmesinin ardından, yayıncılık çalışmalarına Naile Binark evden, günümüzün deyişle ev ofis devam eder. Derginin gönüllü emeğine ve gönüllü desteğine dayanması sonucu yayın faaliyeti ne yazık ki çok uzun sürmez. Derginin basılı olarak yayınlanmasını sağlayacak maddi bir destek bulunamadığı için yayın yaşamı sonlanır.

Şekil 9

Kazan Dergisi Künyesi (Yıl 9, Sayı 23, 1980)

KAZAN		İÇİNDEKİLER	
<p>Yayınlayan : KAZAN TÜRKLERİ KÜLTÜR ve YARDIMLAŞMA DERNEĞİ</p> <p>İmtiyaz Sahibi : Dr. Mahmut Alukay</p> <p>Yazı İşleri Müdürü : Reşit Ağı</p> <p>Redaksiyon Kurulu : Prof. Dr. Ahmet Temir Emrullah Ağı Mahmut Tahir Rifat Muhtesip Nâdir Devlet Nâile Binark</p> <p>Fiyatı : 25,— TL. Yıllık Abonesi : 100,— TL. Dış memleketlere iki mislidir.</p> <p>İdare Yeri : Fulyalı Sok. 14 İç Levent - İstanbul</p> <p>Dergideki yazılar iktibas edilebilir, ancak kaynak gösterilmelidir. Yazı- lardaki fikirler imza sahiplerine aittir.</p> <p>Üç ayda bir çıkan edebiyat, fikir ve kültür dergisidir.</p> <p>Kapaktaki resim, Kazan’da “Süyüm-Bike minâresi” veya “Han meşedi” adlı binâyâ aittir.</p>		<p>AHMET VELİ MENER ..... 1</p> <p>AHMET VELİ MENER’İN ARDINDAN ..... 3</p> <p>TANIDIĞIM BÜYÜK CENTILMEN : AHMET VELİ MENER Adile AYDA ..... 5</p> <p>AHMET VELİ MENER Derleyen : Emrullah AĞI ..... 10</p> <p>TATAR EDİPLERİNDEN ZARIF BEŞİRİ Prof Dr. Ahmet TEMİR ..... 16</p> <p>MUHTAR KAZAN TÜRK DEVLETİNİN ANAYASASI —II— ..... 18</p> <p>ALTIN ORDU (ALTINORDA) KAĞAN- LIĞI —II— ..... 27</p> <p>KAZAN HANLIĞI —III— N. BİNARK ..... 34</p> <p>İMAM VE ÖĞRETMEN MÜNİR HASBİULLAH E. AĞI ..... 53</p> <p>REŞİT RAHMETİ ARAT TERCÜMAN ..... 55</p> <p>BİBLİYOGRAFYA : ALAN FISHER : KIRIM TATARLARI Nadir DEVLET ..... 56</p> <p>MUHAMMED AYAZ İSHAKİ HAYATI VE FAALİYETİ ..... 59</p> <p>HARRY HALEN : HANDBOOK OF ORI- ENTAL COLLECTIONS IN FINLAND İsmet BİNARK ..... 60</p> <p>KAYIPLARIMIZ ..... 65</p>	

8 Safiye Menger İmre, 1927 tarihinde Tenzin’de doğdu, 2000 yılında İstanbul Zincirlikuyu Kabristanına defnedilmiştir.

9 Saide Arslanbek, 3 Haziran 1944 Çin Mançurya doğumlu.

10 Ferit Kutlu Binark, 1974 Ankara doğumludur. İktisat Mezunu olup bankacılık sektöründe çalışmaktadır.

1995 yılında Tataristan Muhtar Cumhuriyeti Bakanlar Kuruluna bağlı Arşiv Yönetim Başkanı Demir Şerafettinov'un, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü arasında "İkili İş Birliği Protokolü" imza töreni daveti çerçevesinde, eşi İsmet Binark'la birlikte, tarihinin ve hikayelerinin tanıtılması, tiyatro eserlerine adapte edilmesine emek ve gönül verdiği Kazan kentine gider. Kazan kentinde 27 yaşında vefat eden Tatar şair Abdullah Tukay'ın kabrini, Kırlyay köyündeki Abdullah Tukay müzesini ve evini ziyaret eder. Kazan kentinde, Süyüm Bike minaresine çıkışı, ona göre yaşamı boyunca anımsayacağı hüzünlü fakat bir kadar da heyecan verici anısını oluşturur. Kazan ziyareti sırasında radyoya konuşmacı olarak davet edilir, hakkında Tatar gazetelerine yazılar yayınlanır. Döndükten sonra Naile Kamay Binark'a Tatar kültürünün tanıtımına yaptığı çalışmalardan dolayı 27 Aralık 1996 tarihinde Tataristan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı kararı ile:

Naile Binark Kamay'a yurt dışında Tatar tarihi ve kültürünü tanıtmada başarıları için Tataristan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mintimer Şeymiyev imzalı olarak "Tataristan Cumhuriyeti Kültür Çalışmanı Onur Ödülü" verilmiştir.

Şekil 10

Tataristan Cumhuriyeti Kültür Çalışmanı Onur Ödülü

Naile Binark'a Finlandiya'da Tatar Kültürü ve Dili için verdiği katkı ve çalışmalardan dolayı 3 Mart 2018 tarihinde Finlandiya İslam Cemaati tarafından "Rahmet" Belgesi de takdim edilmiştir.

Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı Dr. Necmeddin Sefercioğlu'nun Takdimini yazdığı "Tanzimattan Bugüne Türk Yazı Hayatında Takma Adlar İndeksi" adlı Saide Arslanbek ile müşterek hazırladığı çalışması Türk Kütüphaneciler Derneği tarafından 1971 yılında 8 no'lu yayın olarak basılmıştır. Kitabın önsözünde Dr. Sefercioğlu takma adlar indeksinin kütüphaneciler için önemini ve çalışmanın neleri kapsadığını şu şekilde açıklar:

Şekil 11

“Tanzimattan Bugüne Türk Yazı Hayatında Takma Adlar İndeksi” çalışması

Önsöz (Sefercioğlu, 1971, s.4)

Takma adlar için, kütüphanecilere yardım edebilecek başka bir yolda, takma adların kimlere ait olduğunu gösteren listelerin hazırlanıp yayınlanmasıdır. Böylece, kütüphaneciler, kendileri için yapılmış bir araştırmanın sonucu olarak ortaya çıkan bu listeleri rahatlıkla kullanabilirler. Böylece, karşılaşacakları adların takma bir ad olup olmadığını ve bu takma adın gerçek sahibinin kim olduğu konusunda kolayca yararlanacakları bir kılavuz elde etmiş olurlar.

Türkiye’de takma adlarla ilgili böyle bir çalışma, son yıllara kadar yapılmamıştır. Bu yüzden de gerek kataloglama, gerekse bibliyografya çalışmalarında çeşitli güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Kimlere ait olduğu bilinen takma adları gösterir bir listenin yayınlanmasına, yurdumuz kütüphanecileri de büyük bir ihtiyaç duymakta idi.

Sevinçle belirtmeliyiz ki, 1971 yılı, bu yoldaki adımlarla girmiştir. Bu yoldaki adımlardan birini, yurdumuzun en sürekli özel bibliyografya dergisi olan «Yeni Yayınlar» atmıştır. «Yeni Yayınlar» dergisi, son sayılarından ikisinde, özellikle yayın süresi içinde bibliyografik künyesini verdiği eserler için tesbit edilmiş takma adların bir listesini vermiştir (15. C., 12. sayı ve 16 C., 1. sayı).

Bu yoldaki ikinci adım, elinizde tuttuğunuz küçük eserdir. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü’nün kütüphanecisi olan iki meslektaşımız, Naile Binark ve Saide Arslanberk, Türk yazarlarının kullandığı takma adları tesbitte karşılaştıkları güçlüklerin diğer kütüphanecilerce de çekilmesini önlemek amacıyla, bunları tesbit yolunda sıkı bir çalışmaya girişmişler ve sonunda bu küçük eser ortaya çıkmıştır.

Hazırlanan eser, Tanzimattan bu yana, Türk yazarlarının eser ve makalelerinde kullandıkları takma adları vermektedir. Eseri hazırlayanlar, yalnızca takma adları tesbitle kalmamışlar, kimi yazarların çeşitli yazılarında yer alan adlarının başharflerinden müteşekkil rumuzları dahi tesbit yoluna gitmişlerdir. Bu rumuzların, ancak o yazarların

En üretken olduğu zamanda yazı ve yayıncılıktan ayrılan Naile Binark’ın Tatar halk edebiyatından, şiirinden sahneye adapte ettiği piyesleri mevcuttur. Makaleleri, *Kazan* dergisi, *Tukay* bülteni, *Türk Kültürü* dergisi, *Türk Dünyası* dergisi, *Mücadele* dergisi, *Milli Kültür* dergisi, *Emel* dergisi, *Kardeşlik* edebiyatı ve *Azerbaycan* dergilerinde neşredildi. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*’nin Kazan (Tatar) Büyükleri ve Edebiyatı ile ilgili maddelerini yazdı. Önemli basılı eserleri arasında şunları sayabiliriz:

Binark, N. ve Arslanberk, S. (1971). Tanzimattan Bugüne Türk Yazı Hayatında Takma Adlar İndeksi. Türk Kütüphaneciler Derneği Yayınları. Yayın No:8.

Binark, N. (1972). *Ana Tih Hem Uku Kitabı I*. Helsinki.

Binark, N. (1973). *Ana Tih Hem Uku Kitabı II*. Helsinki.

Binark, N. (1974). *Ana Tılı Hem Uku Kitabı III*. Helsinki.

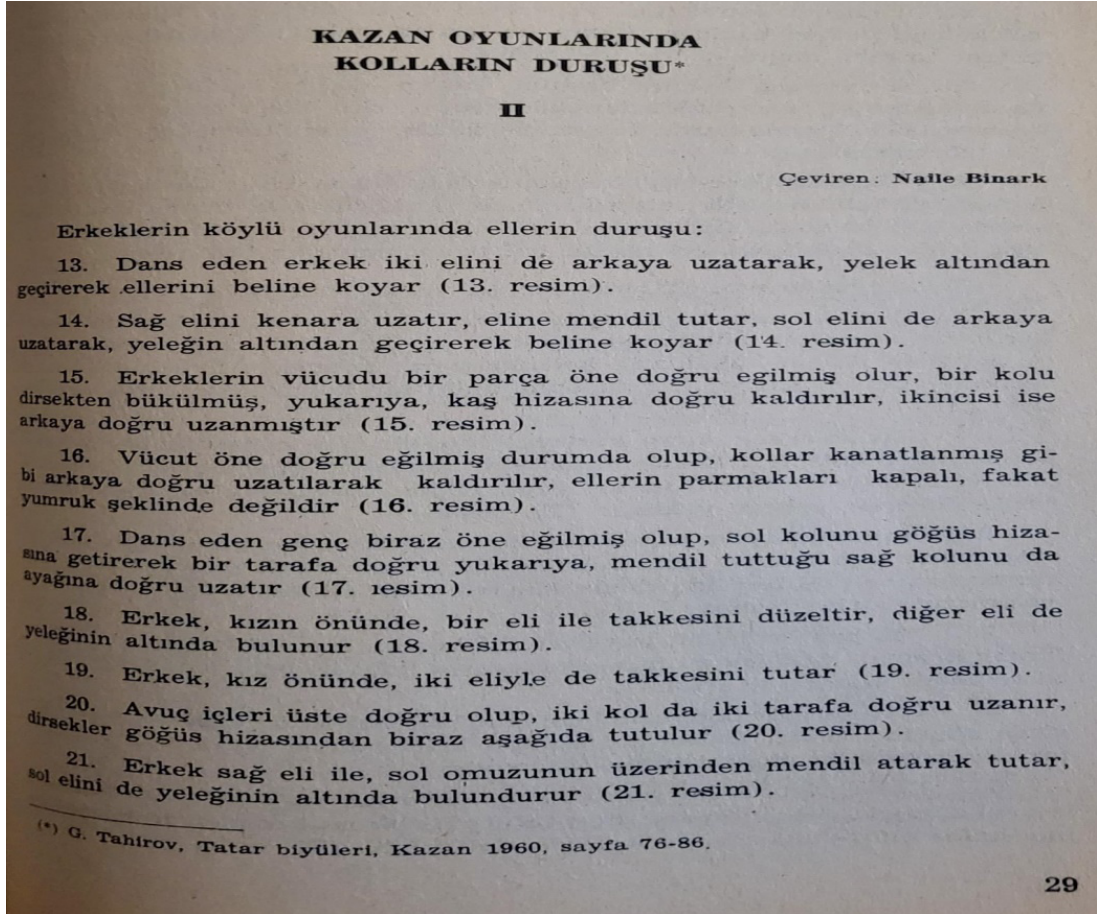
Binark, N. (1973). *Biraz Uyla, Biraz da Köl*. Helsinki.

Binark, N. (1976). *Atalarsüzi*. Helsinki.

Naile Binark'ın çok sayıda bibliyografya çalışması dışında Tatar halk oyunlarına ilişkin de yazıları mevcuttur. Özellikle halk edebiyatının sahneye aktarılması için yaptığı uyarlamaların yanısıra, halk danslarında beden hareketlerinin, giysilerin de yazılı olarak kayıtlanması ve kültürel aktarımı yönünde çalışmaları vardır. Bu amaçla Kril alfabesiyle yazılı Tatarca neşriyattan bazı Tatar halkbilim çalışmalarını Türkçeye çevirmiştir. Bunlar ikisi *Kazan Dergisi*'nin 16. ve 18. Sayılarında "Kazan Oyunlarında Kolların Duruşu" adlı devam eden iki yazıdır.

Şekil 12

"Kazan Oyunlarında Kolların Duruşu II" adlı yazı *Kazan Dergisi*, Yıl:6, Sayı 18, 1976, ss. 29-36.

Sonuç Olarak

Naile Binark'ın ilk başta Türkiye'de kütüphanecilerin bir anlamda habitusunu araştırdığı lisans tezinden, daha sonrada ağırlıklı olarak Tatar dili, edebiyatı ve tarihi üzerine çalışmalarına ilişkin bu yazıyı yazarken Ocak 2015'de kendisinin yazdığı özgeçmişinden beslendim. Son olarak, Abdullah Tukay'ın 1909 tarihli "Bişik Cırı" (Türkçesi-Beşik Şiiri) şiirinin son dördlüsü ile bu anma yazısını bitirmek istiyorum. Şiir annemin çalışma notları arasında yer alıyor ve muhtemelen sahneye uyarlamak için bir kenara koymuştu.

....

İzzetimsin, değerimsin,

Kalbimin paresisin

kıvancım, sevincim,

sadece sensin, sadece sen

Kore'den Türkiye'ye göç etme hikayesi değildi sadece annemi göçmen bir ruh kılan. Ailesinin Tataristan'dan ayrılışından bu yana kuşaklar boyu aktardığı hikâyeler, kültürel örüntüler ve kültürel materyaller, onun göçmenlik deneyimini pekiştirdi. Bu deneyim ile Kazan Tatarları diasporasının Türkiye'de ve Finlandiya'da aktif bir çalışanı oldu. Mesleki bilgi birikimini, kültürel sermayesini, anadilini Tatarca'nın Türkçe'ye çevirilmesi ve kültürünün tanıtılması için kullandı. Şimdi yeniden göç etti. 19 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da vefat etti. Annemin mekânı cennet olsun. Gönüllerde güzel hatıralarla, çocuklarına verdiği emek, diasporada Tatar dili, edebiyatı ve tarihine katkısı, yaptığı üretim ile anılsın. Sevgi, saygı ve rahmetle anarım.

Kaynakça

Bourdieu, P. (2021). *Homo Academicus*. N. Ökten, A. N. Kocası ve E Gülbey (Çev.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Teşekkür

Türk Kütüphaneciler Derneği Başkanı Ali Fuat Kartal'a, *Türk Kütüphaneciliği* Dergisi Editörü Doç.Dr. Tolga Çakmak'a anma yazısı imkanı, İlyas Miftakhov'a Tatarca'dan Türkçe'ye tercüme desteği için teşekkür ederim.